

ció felnevelése, amelynek életcélja az új társadalom felépítése; a falu és a város, a fizikai és a szellemi munka közötti különbség megszüntetése. A nevelés ideológiai jellege szerinte azt jelenti, hogy a gazdasági, gazdaságossági megfontolások sokszor háttérbe szorulnak az említett "ideológiai" jellemzők mögött. Annak a véleményének ad hangot, hogy a szocialista országok az iskola társadalomformáló szerepét a valóságosnál sokkal többre tartják; mintegy idealizálják azt. Az utóbbi években annyi változás történt, hogy ez a — szerző szerint utópisztikus — felfogása az iskolának megszűnőben van.

A tanulmánynak ezek a zárógondolatai sokkal inkább figyelmet érdemelnek, mint előző megállapításai, amelyek — mint láttuk — nem alkalmasak a vállalt téma tárgyilagos bemutatására. Itt ugyanis a szerző olyan kérdést feszeget, amellyel — legalábbis Magyarországon — valóban szembe kell néznünk. Az iskola társadalmi szerepe, céljai nem tisztáztak sem a nevelésfilozófia, sem a gyakorlati pedagógia szintjén.

Egy könyvismertetés kapcsán önkényesnek tűnhet a kötet mindössze egy tanulmányának a bemutatása. Véleményem szerint legalább két szempont indokolja ezt a kissé szokatlan lépést. Egyrészt tanulságos megismerni, milyen kép alakul ki országunkról, a szocialista társadalmi rendszerről nem a politika, hanem az "objektív" adatokkal, statisztikai tényekkel dolgozó tudomány szférájában. Ünérzetet bántó a leegyszerűsítéseknek, sommás állításoknak ez az együttese. Másrészt gondolkodásra késztet azért is, vajon saját munkánkban nem követünk-e el hasonló hibákat, hiszen a könnyebb ellenállás irányát jelenti, ha a rendelkezésre álló adatok, információk segítségével, de kellően át nem gondolt módon jutunk el tudományosnak mondott következtetésekre.

Szabolcs Éva

G. DE LANDSHEERE: PEDAGÓGIAI KUTATÁSOK A NAGYVILÁGBAN

Paris, 1986. Presses Universitaires de France. 400 p.

A könyv szerzője a kísérleti pedagógia egyik legismertebb szakértője napjainkban. Új művében arra tett kísérletet, hogy összefoglalja e tudományág történetét és legfontosabb eredményeit a kezdetektől napjainkig. Nyolcszáz pedagógiai kutató, számtalan kutatóintézet és nagy nemzetközi szervezet nyújtott információkat ahhoz, hogy sikeres legyen a maga nemében eddig egye-

dülálló vállalkozás. Landsheere professzor és munkatársai a kísérleti pedagógia és a pedagógiai kutatások fogalmát szinonimaként használják, így figyelmük kiterjed minden olyan jelentős törekvésre, amely az objektív mérések meghonosítását kívánja a nevelés-oktatás területén.

A neveléstörténet iránt érdeklődők számára az első és második fejezet mutatja be a kísérleti pedagógia előfutárainak munkásságát, a tudomány születését a XIX. század végén és ezt követően kezdeti felvirágzását.

Az összehasonlító pedagógiát gazdagítják az olyan típusú problémafelvételek, mint például azok az országok, amelyek a kísérleti pedagógia bölcsői voltak, ma is jelentős szerepet játszanak-e a tudomány továbbfejlesztésében? Mivel magyarázható az angolszász vezető szerep? Miért tesznek nagy erőfeszítéseket egyes országok a kísérleti kutatások megerősítéséért, amíg mások ettől elzárkóznak?

Napjaink kutatóit feltehetően érdekli, hogy vajon a kutatási eredmények hogyan jelennek meg az iskolai gyakorlatban. A szerző foglalkozik olyan lényeges kérdésekkel is, hogy a kemény, kvantitatív és a lágy, kvalitatív megközelítés szembenállása erősíti-e a pedagógiai kísérleti kutatásokat.

Landsheere professzor könyvét tanárok, kutatók, oktatáspolitikusok számára írta, nekik ajánljuk mi is.

Cserné Adermann Gizella